

Svar på regeringsuppdrag

Rapport – Uppföljning av reformen Stärkt rätt till personlig assistans, delredovisning

Försäkringskassan

Datum: 2023-04-24

Uppföljning av reformen Stärkt rätt till personlig assistans

Version 1.0

Dnr FK 2023/003497

Innehåll

Uppdraget.....	3
Bakgrund	3
Inledande arbete och avgränsningar	4
Resultat	4
Ansökningar och anmälningar	5
Fattade beslut.....	5
Avslutning	5
Referenser	7
Tabellförteckning	8
Figurförteckning.....	9
Bilaga 1. Tabeller till rapporten	10

Sammanfattning

Regeringen har gett Försäkringskassan i uppdrag att följa upp lagändringarna *Stärkt rätt till personlig assistans* som trädde i kraft den 1 januari 2023. Reformen antas leda till att fler personer kommer att beviljas assistansersättning samt att barn som redan har personlig assistans kan få fler timmar.

Delredovisningen begränsas till att presentera hur inflödet av nya ansökningar och anmälningar har påverkats under perioden januari - mars 2023. Även antal fattade beslut under perioden presenteras.

Under årets första månader har antalet ansökningar och anmälningar ökat markant men det är för tidigt att säga något om vad detta får för konsekvenser för beslutsutfallen. Med tanke på det höga inflödet av ansökningar och anmälningar är det mycket troligt att handläggningstiderna kommer att påverkas.

Uppdraget

Regeringen har gett Försäkringskassan i uppdrag¹ att följa upp reformen *Stärkt rätt till personlig assistans* som trädde i kraft den 1 januari 2023.

Av redovisningen av uppdraget ska följande framgå

- antalet ansökningar²
- bifall och avslag
- beviljade timmar
- handläggningstider och andra relevanta data

I uppdraget ingår också att analysera och beskriva orsakerna till utfallet.

Uppdraget ska slutredovisas den 28 oktober 2023.

Bakgrund

Den 1 januari 2023 trädde lagändringar i kraft vars syfte är att stärka rätten till personlig assistans för personer som har en psykisk funktionsnedsättning, vid egenvårdsinsatser samt att öka rättssäkerheten för barn.

Lagändringarna innebär bland annat att två nya grundläggande behov införs i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.³ Samtidigt togs det grundläggande behovet *annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade* bort. Orsaken var att begreppet ansågs otydligt, vilket ledde till att personlig assistans för detta behov blivit svårbedömd.⁴ De två nya grundläggande behoven är:

---

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Försäkringskassan

² I uppföljningen ingår inte enbart ansökningar utan även anmälningar från kommunen enligt 15 § 8 LSS.

³ Den som tillhör personkretsen enligt 1 § LSS och på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med ett eller flera grundläggande behov enligt 9 a § LSS har rätt till personlig assistans om behovet inte tillgodoses på annat sätt. Med grundläggande behov avses, förutom de två nya behoven, hjälp med andning, personlig hygien, av- och påklädning, kommunikation med andra. För rätt till statlig assistansersättning krävs att behovet av hjälp med grundläggande behov överstiger i genomsnitt 20 timmar i veckan (51 kap. 3 § socialförsäkringsbalken).

⁴ Prop. 2021/22:214, s. 20

- stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom
- stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa.⁵

Kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser som den enskilde på grund av en psykisk funktionsnedsättning behöver för att själv klara att tillgodose något av de grundläggande behoven personlig hygien, måltider, av- och påklädning och kommunikation med andra ska beaktas som grundläggande behov oavsett hjälpens karaktär⁶

När det vid bedömningen av behovet av personlig assistans för ett barn ska bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken ska det från och med 1 januari 2023 göras genom ett schabloniserat föräldraavdrag istället för genom en individuell bedömning. Föräldraavdraget ska fastställas med hänsyn till barnets ålder och göras dels från grundläggande behov, dels från andra personliga behov. Föräldraavdraget syftar till att öka rättssäkerheten, likvärdigheten och förutsägbarheten inom den personliga assistansen och assistansersättningen.⁷

Inledande arbete och avgränsningar

Lagändringarna antas leda till att fler personer kommer att beviljas assistansersättning samt att barn som redan har personlig assistans kan få fler timmar om de ansöker om det.⁸ Det är ännu för tidigt att uttala sig om konsekvenserna av lagändringarna. I den här delredovisningen presenterar vi därför hur inflödet av nya ansökningar och anmälningar har påverkats under perioden januari - mars 2023. Även antal fattade beslut under perioden presenteras.

Redovisningen bygger på Försäkringskassans registerdata över antalet inkomna ärenden och beslut.

När det gäller ansökan om fler timmar är det framför allt beslutsutfallet som vi vill följa upp för att se om lagändringarna innebär att personer som redan har assistansersättning beviljas fler timmar. För att kunna göra det behöver vi uppgifter från ett större antal beslut än vad som ännu finns och det kommer därför att presenteras i slutredovisningen.

I slutredovisningen kommer vi att redovisa vilka som ansökt om assistansersättning. Vidare kommer redovisningen att gälla antal bifall och avslag, beviljade timmar och orsaker till besluten under perioden januari – juli 2023. I slutredovisningen kommer vi även att följa upp handläggningstider och beviljade timmar vid ansökan om fler timmar. I den mån det är möjligt kommer vi även analysera konsekvenserna av lagändringarna.

Resultat

De uppgifter som presenteras för antalet ansökningar och antalet fattade beslut avser nya ansökningar och anmälningar.

---

⁵ SFS 2022:1252

⁶ Prop. 2021/22:214, s. 30-35

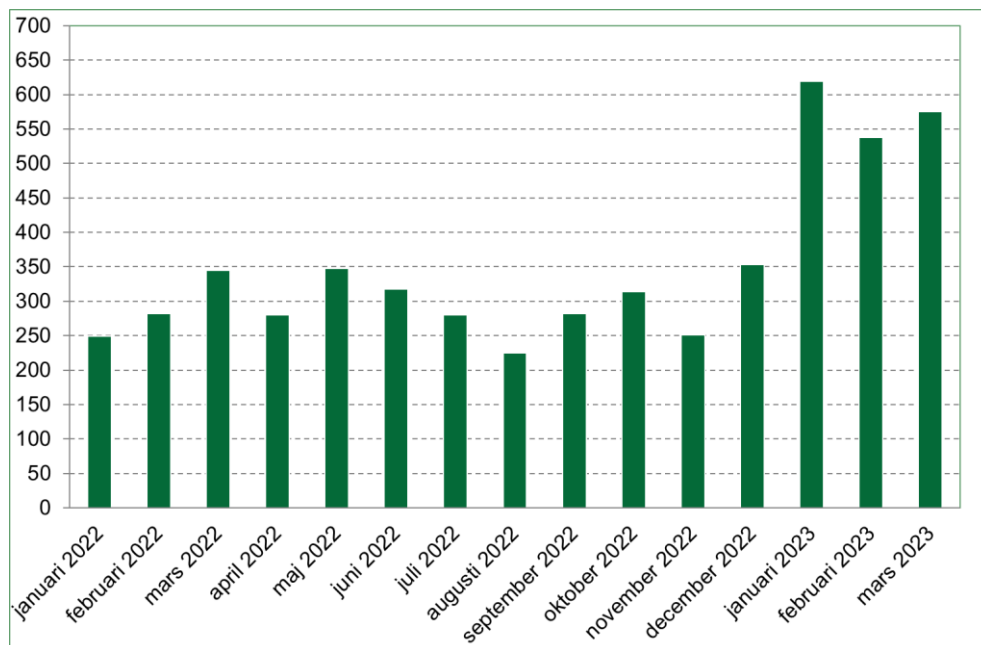
⁷ Prop. 2021/22:214, s. 35-38

⁸ Prop. 2021/22:214, s. 48-52 och prop. 2021/22:244, s. 50-51

Ansökningar och anmälningar

Antalet inkomna ansökningar och anmälningar har ökat under årets första månader.

Figur 1   **Antal inkomna nya ansökningar och anmälningar för 2022 och 2023, fördelat per månad**

Källa: Försäkringskassans datalager STORE

Under perioden januari – mars 2023 kom det in drygt 1 700 nya ansökningar och anmälningar om assistansersättning till Försäkringskassan. Det är närmast en fördubbling jämfört med motsvarande period 2022. (Se Figur 1)

Under 2022 varierar antalet inkomna ansökningar och anmälningar något från månad till månad, men även vid jämförelse med ett genomsnittligt antal ansökningar per månad, vilket under året var 294 stycken, så märks en markant ökning under årets tre första månader 2023. (Se Figur 1)

Det ökade inflödet är med stor sannolikhet kopplat till lagändringarna.

Inflödet av ansökningar följer Försäkringskassans prognos. Försäkringskassan bedömer att det ökade inflödet av ansökningar kommer att leda till att antalet pågående ärenden ökar vilket också kommer att resultera i ökade handläggningstider under 2023.

Fattade beslut

Under årets första månader uppgår det genomsnittliga antalet fattade beslut⁹ utifrån en ny ansökan eller anmälan till 158 stycken. Det är något lägre än för motsvarande period och genomsnittet för 2022, vilket var 167 beslut. (Se Tabell 1)

Avslutning

Under årets första månader har antalet inkomna ansökningar och anmälningar ökat markant, vilket troligen är en effekt av lagändringarna. I och med att inkomna ansökningar och anmälningar har ökat är det mycket troligt att även handläggningstiderna kommer att bli längre framöver.

⁹ Med beslut avses här beslut om bifall eller avslag på en ansökan eller anmälan om assistansersättning. Beslut om avvísning och avskrivning ingår inte.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av avdelningschef Leif Höök och verksamhetsutvecklare Anna Lindhe, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Anna Lindhe

Referenser

Prop. 2021/22:214 Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn

Prop. 2021/22:244 Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård

SFS 2022:1252 Lag om ändring i lagen (2022:1227) om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Tabellförteckning

Tabell 1: Antal personer som har fått ett beslut om rätten till assistansersättning, fördelat på månad	10
---	-----------

Figurförteckning

Figur 1	Antal inkomna nya ansökningar och anmälningar för 2022 och 2023, fördelat per månad	5
---------	--	---

Bilaga 1. Tabeller till rapporten

Tabell 1: **Antal personer som har fått ett beslut om rätten till assistansersättning, fördelat på månad**

År månad	Antal personer
2023 03	197
2023 02	169
2023 01	108
2022 12	207
2022 11	197
2022 10	166
2022 09	131
2022 08	110
2022 07	179
2022 06	184
2022 05	184
2022 04	145
2022 03	184
2022 02	143
2022 01	173

Källa: Försäkringskassans datalager STORE

Anm.: Med beslut avses här ett beslut om avslag eller bifall på en ny ansökan eller anmälan om assistansersättning. Beslut om avvisning och avskrivning ingår inte.